

SVERIGE- BYGGET

- FLER JOBB OCH MER TILLVÄXT
- 100 000 NYA BOSTÄDER
- HÖGHASTIGHETSTÅG

2014-07-02

Sverigebygget: Fler jobb och mer tillväxt, höghastighetståg och 100 000 nya bostäder

Alliansen presenterar i dag Sverigebygget: historiska och långsiktiga investeringar i jobb, bostäder, kollektivtrafik, järnvägar och vägar. Sverigebygget knyter ihop vårt land och stärker förutsättningarna för jobb och tillväxt i hela landet. Genom ökat bostadsbyggande skapas möjligheter för fler att etablera sig på bostadsmarknaden.

Vi vill bygga nya stambanor för höghastighetståg, påbörja förhandlingar om kollektivtrafik och annan infrastruktur, ha ytterligare en fast förbindelse mellan Sverige och Danmark samt pröva förutsättningarna för att bygga ut järnvägen i norra Sverige. Satsningarna möjliggör för att bygga minst 100 000 nya bostäder. Våra framtidsinvesteringar sträcker sig ända fram till 2035 och bidrar till att nå vårt mål om över fem miljoner ska jobba år 2020.

Sveriges ekonomi står starkare än på flera decennier. Arbetsmarknaden har trots krisen utvecklats bra. Sedan 2006 har över 250 000 fler människor fått ett jobb att gå till. Sveriges sysselsättningsgrad är högst i EU. Men det är bara början. Vi vill nu gå vidare och bygga Sverige ännu starkare. Alliansens mål är att över fem miljoner människor ska ha ett jobb att gå till 2020. Fler bostäder ska byggas. Infrastrukturen och kollektivtrafiken i Sverige ska förbättras och byggas ut. Så lägger vi grund för jobb och tillväxt under lång tid framöver.

Sverigebygget skapar bättre förutsättningar för människor att bo och arbeta i hela Sverige och stärker arbetet för en hållbar utveckling av vårt land. Utbyggd infrastruktur minskar trängsel, möjliggör ett kraftigt ökat bostadsbyggande och underlättar för hållbara transporter i och kring våra storstäder.

Satsningarna i Sverigebygget omfattar bland annat:

- Bättre förutsättningar att jobba, bygga och bo i hela Sverige genom bland annat enklare regler för att korta planprocessen och öka tillgången på byggklar mark
- Stambanor för höghastighetståg som binder ihop Stockholm med Göteborg och Malmö samt regionerna däremellan
- Initiativ till samtal med Danmark om ytterligare en fast förbindelse mellan Sverige och Danmark
- Förhandlingar om fler bostäder och satsningar på infrastruktur och kollektivtrafik i Stockholm, Göteborg och i Skåne, som bland annat innebär att förutsättningarna prövas för en finansieringslösning av ytterligare utbyggd tunnelbana i Stockholm samt av en östlig förbindelse som knyter samman trafikledsringen runt Stockholm
- Prövning av förutsättningarna för en fortsatt utbyggnad av järnvägen i norra Sverige med ett betydande inslag av medfinansiering från näringsliv, kommuner och regioner

Uppskattningsvis innebär Sverigebygget:

- 100 000 nya bostäder
- Offentliga och privata investeringar på över 400 miljarder kronor fram till 2035, varav
  - 140 miljarder kronor på stambanorna
  - 70 miljarder kronor på infrastruktur och kollektivtrafik i storstäder
  - 200 miljarder kronor på bostäder
- 13 000 nya byggnadsjobb per år fram till 2035
- Långsiktigt stärkta förutsättningar för tillväxt, företagande och jobb

En förutsättning för dessa satsningar är att de ska finansieras ansvarsfullt. Finansieringen ska komma från såväl staten, berörda kommuner och landsting, brukaravgifter samt privata investerare. En förhandlingsperson tillsätts för att skapa samordningsvinster och för att säkerställa en ansvarsfull finansiering.

Sverigebygget är en fortsättning på de insatser som Alliansregeringen gjort för att skapa förutsättningar för jobb och för ökat bostadsbyggande. Satsningarna bygger nytt och vidare på de två infrastrukturpropositioner som Alliansregeringen lagt och som inneburit stora investeringar i såväl drift och underhåll som nyinvesteringar i järnvägar och vägar i hela Sverige. Tillsammans med tidigare satsningar bidrar Sverigebygget till att nå Alliansens mål att över fem miljoner personer ska arbeta 2020, vilket kräver ytterligare 350 000 jobb.

Nya stambanor för höghastighetståg i ett modernt land

Alliansen vill bygga nya stambanor för höghastighetståg mellan Stockholm-Göteborg och Stockholm-Malmö. Det innebär den största

samlade investeringen i järnväg sedan de första stambanorna började byggas i Sverige under andra hälften av 1800-talet. Byggandet av de nya stambanorna kan inledas 2017 och vara fullt genomfört omkring 2035.

Nya stambanor innebär en historisk satsning på hållbart resande som kraftigt ökar järnvägskapaciteten och är till nytta för hela Sverige. Satsningen kommer att främja ett ökat tågresande och kan därigenom bidra till mindre koldioxidutsläpp från trafiken. Det befintliga järnvägssystemet kan i högre utsträckning användas för gods och regional pendeltågstrafik. Restiderna mellan Sveriges storstadsregioner förkortas avsevärt. Sammantaget skapas ett mer robust järnvägsnät.

De nya stambanorna bedöms klara hastigheter upp till 320 kilometer i timmen. Enligt Trafikverket skulle restiden mellan Stockholm och Göteborg med nya höghastighetståg kunna minskas till 2 timmar och mellan Stockholm och Malmö till 2,5 timmar. Uppskattningarna beror på sträckning och tågtyp, men kan ge en uppfattning om möjliga tidsvinster.

De nya stambanorna innebär en investering i järnvägsnätet på uppskattningsvis 140 miljarder kronor fram till 2035. De första etapperna av den nya stambanan, Ostlänken och en första del av sträckan Göteborg-Borås, är redan beslutad och är finansierad med cirka 24 miljarder kronor i regeringens infrastrukturplan för 2014-2025 som beslutades i våras.

Den utsedda förhandlingspersonen ska ingå överenskommelser med berörda kommuner och andra berörda aktörer om finansiering av spår och stationer i berörda städer och lokala anslutningar. Förhandlingspersonens förslag kommer att utgöra underlag till den kommande infrastrukturpropositionen som planeras till 2016. Beslut om ny åtgärdsplanering planeras under våren 2018.

Väl fungerande järnvägstransporter är av stor betydelse för det svenska näringslivet, inte minst i norra Sverige. I den nationella infrastrukturplanen för perioden 2014-2025 ingår bland annat satsningar på Ostkustbanan som knyter ihop tidigare satsningar på Botniabanan och Ådalsbanan samt satsningar på inlandsbanan. Förhandlingspersonen får därför i uppdrag att pröva förutsättningarna för en fortsatt utbyggnad av järnvägen i norra Sverige med ett betydande inslag av medfinansiering från näringsliv, kommuner och regioner.

Bostäder, väg, järnväg och kollektivtrafik för fler jobb

När storstadsregionerna växer ökar också behovet av nya bostäder. Idag har många unga och nyinflyttade svårt att få tag på en bostad. För att minska bostadsbristen måste bostadsbyggandet öka. Om våra storstadsregioner fortsatt ska vara dynamiska med jobb som växer fram i nya branscher måste investeringarna i infrastruktur och bostäder öka och utbyggnaden koordineras.

Utbyggnaden av järnvägar, vägar och kollektivtrafik måste ske så det ger så bra förutsättningar som möjligt för ökat bostadsbyggande. Inom ramen för Sverigebygget kan nya bostäder börja produceras redan 2018.

Följande satsningar kommer att omfattas av förhandlingarna:

- **Stockholm:** Stockholmsöverenskommelsen har varit lyckosam men betydande behov återstår. Bland annat kan en fortsatt utbyggnad av tunnelbanan och annan spårbunden trafik bli aktuell, till exempel genom att nya stationer byggs, nuvarande linjer förlängs eller genom att nya tunnelbanelinjer byggs. Bland satsningar som bör övervägas kan nämnas en ny linje mellan Liljeholmen och Odenplan, förlängning av tunnelbanan från Arenastaden mot nordost samt tunnelbaneutbyggnad mellan Hagsätra och Älvsjö eller andra tvärgående linjer. Vilka linjedragningar som slutligen blir aktuella blir en följd av förhandlingen. Förutsättningarna ska prövas för en finansieringslösning av en östlig förbindelse som knyter samman trafikledsförbindelsen kring Stockholm och som inte inkräktar på nationalstadsparken.
- **Göteborg:** Det finns behov att förtäta Göteborg och förbättra kollektivtrafiken så att kollektivtrafikandelen kan öka och effektiv pendling underlättas. Ytterligare exempel på en möjlig investering är Hamnbanans sista etapp som skulle göra Göteborgs hamn än mer konkurrenskraftig och därmed förbättra förutsättningarna för ett stort antal företag i hela Sverige. Åtgärden kan också frigöra mark för bostäder.
- **Skåne:** Förutsättningarna för arbetspendling behöver stärkas ytterligare mellan Malmö, Lund och Helsingborg och trafiksystemen göras mer robusta. Öresundsbron är tungt trafikerad och det finns behov av en andra fast Öresundsförbindelse. En tunnel mellan exempelvis Helsingborg och Helsingör skulle avlasta bron och närmare integrera norra delarna av Öresund.

Gör det enklare och snabbare att bygga

För att underlätta bostadsbyggande måste det gå snabbare att sätta spaden i marken. Dessutom måste tillgången öka på mark där det går att bygga. Att förenkla reglerna för byggande är alltså viktigt både för att öka bostadsbyggandet och för att öka utbudet av billigare bostäder där till exempel unga har råd att bo.

Regeringen har vidtagit en mängd åtgärder för att öka utbudet av bostäder och förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. Alliansen vill fortsätta arbetet med att undanröja hinder för byggande, bl.a. genom ytterligare regelförenklningar och kortare handläggningstider. På så sätt underlättas byggande i hela landet.

För att så snabbt som möjligt få till stånd ett ökat bostadsbyggande behöver planprocesserna förkortas ytterligare och utbudet av byggklar mark öka:

- **Kortare planprocess.** Tiden för att få ett bygglov och kunna börja bygga uppgår idag vanligtvis till 3-4 år, men kan i vissa fall ta ännu längre tid. De reformer regeringen redan tidigare föreslagit uppskattas kapa tiderna med cirka ett år. Regeringen föreslår nu att fler åtgärder utreds som kan korta processen med ytterligare upp till ett år, bland annat kortade och nya tidsgränser för kommunernas och länsstyrelsernas handläggning och att effektivisera länsstyrelsernas arbete. Dessutom ska planprocesserna kunna startas snabbare och kommunernas möjligheter att ställa krav i detaljplanerna begränsas. Vidare ska förändringar i kulturmiljökraven och reglerna för arkeologiska undersökningar underlätta för byggande.
- **Öka tillgången till byggklar mark.** Behovet av fler bostäder ska vara en viktig prioritering vid utformningen av reglerna för riksintressen. Vid prioritering av områden för sanering av mark bör, vid sidan av miljönytta, bostadsbyggande vara styrande. Drivkrafter för kommunerna att bygga och ta fram färdiga detaljplaner bör stärkas. Strandskyddet kommer att göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandnära lägen, samt för jordbruksnäringarna och för annan näringsverksamhet. Exempelvis bör förutsättningarna för att utöka dispensmöjligheterna vid landsbygdsutveckling i strandnära lägen ses över. I de mest exploaterade områdena bör strandskyddet vara fortsatt starkt.

Dessa åtgärder preciseras närmare i utredningsdirektiv, myndighetsuppdrag och förslag till riksdagen.

Statlig förhandlingsperson driver arbetet framåt

Den s.k. Stockholmsförhandlingen, med en förhandling mellan staten och berörda kommuner och landsting, har varit framgångsrik. Den resulterade i en överenskommelse mellan staten, flera Stockholmskommuner och Stockholms läns landsting om en fullt finansierad utbyggnad av tunnelbana till Nacka och Barkarby samt Arenastaden, nio nya tunnelbanestationer och 78 000 nya bostäder.

Genom att ställa tydliga krav på kommunerna om medfinansiering och ökat bostadsbyggande i utbyte mot efterfrågade infrastrukturinvesteringar kan investeringarna i både bostäder och infrastruktur öka.

Regeringen kommer därför att använda sig av modellen i de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Skåne. En förhandlingsperson tillsätts för att skapa förutsättningar för fler bostäder och järnvägs- och vägsatsningar i storstadsregionerna och andra berörda regioner genom överenskommelser mellan staten, kommuner och regioner. En eller flera biträdande förhandlingspersoner ska bistå i arbetet.

Uppgiften är att förhandla med berörda kommuner och andra aktörer om vilka infrastrukturprojekt som är mest angelägna att bygga, hur finansieringen av projekten ska se ut och hur många bostäder kommunerna kan bygga till följd av investeringarna. Också vad gäller utbyggnaden av stambanorna kommer förhandling att ske med kommuner och andra berörda aktörer om finansiering av stationer och anslutande åtgärder. En ytterligare uppgift blir att pröva förutsättningarna för en fortsatt utbyggnad av järnvägen i norra Sverige.

Jobb, tillväxt och 100 000 nya bostäder

Syftet med att på detta vis ta ett samlat grepp på infrastruktur och bostadsbyggande är att skapa bättre förutsättningar för Sveriges utveckling genom ökad tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning.

När regioner förtätats och förstoras möjliggörs ökad specialisering och ökad interaktion mellan företag och människor. Detta bidrar till högre produktivitet. Fler kan få jobb när matchningen på arbetsmarknaden förbättras, av att det blir enklare att pendla till jobben och när restiden förkortas. Regelförenklingar och snabbare planprocesser förbättrar förutsättningarna att bygga, bo och investera vilket gynnar utvecklingskraften i hela Sverige.

De sammantagna investeringarna i infrastruktur, som finansieras genom statliga anslag, kommunal eller regional medfinansiering, brukaravgifter eller intäkter från exploateringsavtal, samt investeringarna i bostäder, som finansieras av byggbolag, beräknas

uppgå till över 400 miljarder kronor fram till 2035, vilket innebär över 20 miljarder kronor per år.

Investeringarna fördelar sig med omkring 140 miljarder kronor på stambanorna, av vilka 24 miljarder kronor är beslutade i samband med den nuvarande planen som gäller till 2025, med omkring 70 miljarder kronor på infrastruktur och kollektivtrafik i storstäder och med omkring 200 miljarder kronor på bostäder.

Det bör betonas att samtliga dessa siffror bygger på preliminära uppskattningar samt att finansieringen ska komma från såväl staten, berörda kommuner och landsting, brukaravgifter samt privata investerare. En förutsättning för investeringarna är att de kan finansieras ansvarsfullt.

Denna typ av investeringar skapar jobb på både kort och lång sikt. Det är svårt att med precision ange hur många jobb som skapas. Avseende den direkta effekten, dvs. den sysselsättning som skapas inom byggsektorn, går det att göra en uppskattning. Sysselsättningen kommer att variera mellan åren beroende på när olika projekt genomförs.

En beräkning har gjorts avseende effekterna av de 78 000 bostäder som ingår i Stockholmsförhandlingen. En uppskattning är att det kommer att behövas omkring 10 000 byggnadsjobb per år fram till 2030 för att bygga dessa bostäder. Den satsning som nu föreslås möjliggör minst 100 000 nya bostäder till följd av storstadssatsningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, men över en något längre tidsperiod. Uppskattningsvis skulle det innebära behov av i genomsnitt 10 000 byggnadsjobb ytterligare per år fram till 2035.

Den tunnelbaneutbyggnad som planeras inom ramen för Stockholmsöverenskommelsen kan ge ungefär 500 byggnadsjobb i genomsnitt per år fram till 2025. Utbyggd stambana och ytterligare utbyggnad av kollektivtrafik, väg och järnväg i storstadsregionerna kan ge omkring 3 000 byggnadsjobb i genomsnitt per år fram till 2035.

Till detta ska läggas de byggnadsjobb som behövs för regeringens andra satsningar på infrastruktur runt om i Sverige genom transportplanen för perioden 2014-2025 och det ökade bostadsbyggande som kan bli följden av satsningarna på mer järnväg och effektivare planprocesser.

Sverigebygget genererar sysselsättning i byggsektorn. Ännu viktigare är att det skapar långsiktiga förutsättningar för tillväxt, företagande och jobb. Satsningarna bidrar därigenom till att nå Alliansens mål om att över fem miljoner människor har ett jobb att gå till år 2020.

Finansiering av satsningarna

En bärande del av Alliansens politik är att slå vakt om starka statsfinanser. Det finanspolitiska ramverket ska respekteras. Vi befinner oss nu i återhämtningen efter en djup ekonomisk kris. Det är därför avgörande att Sverigebygget finansieras ansvarsfullt och i enlighet med gällande budgetregler.

Satsningarna på stambanor kommer till största del att finansieras av staten, men tillkommande finansiering i form av banavgifter kan bidra till att satsningen kan genomföras snabbare. Satsningarna på infrastruktur i storstäderna ska kunna delfinansieras genom statliga anslag. Kommunal- och regional medfinansiering för åtgärder i storstäderna liksom för de nya stambanornas stationer kommer att vara betydelsefull. Även exploateringsavtal i anslutning till stationsområden och vägavgifter i storstäderna kan komma att bidra med finansiering.

Investeringarna i infrastruktur och kollektivtrafik kommer att leda till ökning av markvärdet för fastighetsägare där investeringarna görs, till exempel i anslutning till de nya stambanornas stationer och nya tunnelbanestationer. Det är därför rimligt att kommersiella fastighetsägare är med och bidrar till finansieringen av investeringarna. Detta kan åstadkommas till exempel genom exploateringsavtal som fördelar åtaganden och kostnader.

I förhandlingspersonens uppdrag ligger att föreslå lagändringar som underlättar sådan s.k. värdeåterföring genom exploateringsavtal. En ytterligare möjlighet är en statlig infrastrukturens skatt som är geografiskt avgränsad och som läggs på ägare av kommersiella fastigheter. En sådan geografiskt avgränsad skatt finns till exempel i Storbritannien, Nederländerna och Finland och har potential att vara en substantiell finansieringskälla. Regeringen kommer därför att utreda om en infrastrukturens skatt kan införas, som inte ska omfatta egnahem och flerbostadshus och som måste utformas på ett transparent och förutsägbart sätt.

Stambana: principskiss

Detta är en principsskiss över stambanor för höghastighetståg som binder ihop Stockholm med Göteborg och Malmö samt regionerna däremellan. Den exakta sträckningen kommer att avgöras i den fortsatta processen.

